

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de decizie privind aprobarea bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026

Bugetul municipiului este cadrul financiar care permite buna funcționare a sistemului administrativ și a instituțiilor de menire publică, dar și asigură dezvoltarea localității noastre. Prezenta notă informativă oferă detalii cu privire la structura bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026 și conține principalele descrieri ale particularităților elaborării proiectului de buget. La baza proiectului de buget a stat, Strategia de dezvoltare social-economică a municipiului Cahul pentru perioada 2020-2025, Planul multianual de investiții capitale, Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret 2023-2028, Strategia de dezvoltare a culturii 2030, obiectivele politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pentru anul 2026, prognoza principalelor indicatori macroeconomici, elaborați de autoritățile centrale, obligațiunilor asumate de către Consiliul municipal pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a serviciilor publice, precum și particularitățile specifice de stabilire a relațiilor interbugetare, limitele de transferuri de la bugetul de stat către bugetul local. De asemenea au fost integrate propunerile și demersurile cetățenilor, consultate în cadrul întâlnirilor, audiențelor, etc, privind direcțiile prioritare și de interes pentru localitate.

La baza bugetului municipiului Cahul a stat regula bugetar-fiscală stipulată în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, cadrul bugetar pe termen mediu precum și de particularitățile privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2026 și a estimărilor pe anii 2026-2028, comunicate prin circulara Ministerului Finanțelor nr. nr.06/2-07-30 din 25.08.2025. Proiectul bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026 a fost elaborat în baza setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor R.Moldova nr.124/2023. La estimarea bugetului pentru anul 2026 s-a ținut cont de politicile fiscale, administrarea fiscală, cât și s-au asigurat ajustări prin menținerea unor constrângeri de cheltuieli, ținând cont de realitățile fiscale, ce vor contribui la menținerea trendului sustenabil al finanțelor publice locale.

În proiectul bugetului pe anul 2026, un accent deosebit este pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, prioritizării programelor de cheltuieli și direcționării resurselor disponibile către programe prioritare, fără a admite crearea de blocaje financiare în sistemul bugetar.

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont în primul rând de mijloacele financiare disponibile și neadmiterea deficitului bugetar cât și de propunerile parvenite de la instituțiile publice, necesitățile stridente ale acestora, de cadrul normativ ce reglementează veniturile colectate ale instituțiilor, dar totodată menținând echilibrul bugetar.

Respectiv, proiectul bugetului municipiului Cahul înaintat spre examinare Consiliului municipal Cahul este elaborat conform competențelor de către autoritățile executive în corespundere cu Legea R.Moldova nr.397 din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale”, și în conformitate cu art.20 alin.(2) al legii sus-numite care prevede includerea următoarelor date:

- Sinteza indicatorilor principali ai bugetului local: veniturile și cheltuielile bugetului prevăzute pentru anul bugetar;
- Nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate de către instituțiile publice;
- Venituri colectate de către instituțiile bugetare;
- Transferurile de la Bugetul de Stat;
- Plafonul datoriei unității administrativ teritoriale și plafonul garanțiilor acordate;
- Efectivul-limită al instituțiilor publice finanțate de la buget;
- Cuantumul fondului de rezervă.

Astfel decizia legată de buget și taxe este însoțită de anexe în care sunt reflectate sinteza indicatorilor generali și surse de finanțare ale bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026, componența veniturilor, resursele și cheltuielile conform clasificăției funcționale și pe programe, nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate contra plată de către instituțiile bugetare, transferurile de la bugetul de stat, efectivul-limită al statelor de personal, fondul de rezervă și regulamentul acestuia, precum plafonul datoriei publice. Suplimentar menționăm faptul, că proiectul deciziei bugetare este însoțit și de o notă informativă cu toate anexele corespunzătoare.

Menționăm faptul, că conform modificărilor art.20 al Legii privind finanțele publice locale, cotele impozitelor și taxelor locale nu sunt parte componentă a proiectului de buget. Ele vor fi examinate prin decizii separate. Astfel, resursele bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026 cuprind totalitatea veniturilor și a resurselor de finanțare formate din venituri proprii, defalcări, transferuri, veniturile colectate precum și sursele de acoperire din contul vânzării și privatizării patrimoniului public.

Proгноza veniturilor bugetului municipiului Cahul pe anul 2026 s-a efectuat reieșind din prevederile legislației fiscale în vigoare, analiza bazei fiscale pe fiecare tip de impozite, taxe și alte încasări la buget în perioada anilor 2024-2025 și executarea scontată a veniturilor în anul 2025. În partea ce ține de cotele de impozitare, pentru anul ce urmează acestea nu vor avea schimbări comparativ cu nivelul stabilit în anul 2025. Pentru cofinanțarea proiectelor pentru anul 2026, vom analiza la începutul anului valoarea proiectelor aprobate și care necesită cofinanțare, repartizând astfel prioritar în această direcție, soldul de mijloace financiare care va fi disponibil la începutul anului viitor, fiind creat și un fond de cofinanțare de 5 mln lei, ținând cont de proiectele în curs de evaluare și orientativ sumele ce vor fi necesare ca și contribuție.

Calculul IVPF pe anul 2026 pentru municipiul Cahul a fost efectuat reieșind din aplicarea ritmului de creștere a fondului de remunerare a muncii pe republică, prevăzut de indicatorii macroeconomici și de fondul de remunerare a muncii pe municipiul Cahul, având ca bază datele Biroului Național de Statistică privind câștigul salarial pentru 2024 și 2025, dar totodată nu au fost aplicate majorările salariale declarate, astfel urmînd a fi corelat bugetul local cu bugetul de stat după publicarea legii bugetare anuale. Pentru anul 2026 cota defalcărilor de la impozitul pe venit din salariu este în mărime de 50 la sută din volumul total colectat. La estimarea veniturilor bugetului municipiului Cahul pentru anul 2026 au fost utilizate diferite metode și informații utile cum ar fi:

- Analiza încasării veniturilor bugetului municipiului Cahul pe anii 2023-2024 și estimările scontate pe anul 2025;
- Datele privind încasarea impozitelor și taxelor la buget, precum restanțele existente;
- Datele BNS la situația din 01.01.2025 privind numărul de populație;
- Alte date relevante.

Veniturile municipiului Cahul pentru anul 2026 sunt estimate la suma de 224303,1 mii lei.

Transferurile cu destinație specială, precum și cele cu destinație generală pentru anul 2026 constituie 115220,20 mii lei, adică 51,4 % din volumul total al veniturilor, celelalte venituri constituie 109082,90 mii lei. Am preconizat din valorificarea prin vânzare a unor bunuri din proprietatea UAT prin scoaterea la licitație a unor bunuri imobile, venituri în mărime de cca 10 mln.lei. O parte din bunuri fiind reflectate în tabelul nr.6 la prezenta notă informativă.

Pentru anul 2026 sunt propuse spre aprobare următoarele taxe:

- taxa pentru amenajarea teritoriului;
- taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul municipiului Cahul;
- taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);
- taxa de aplicare a simbolicii locale;
- taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii;
- taxa de piață;
- taxa pentru cazare;
- taxa balneară;
- taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului Cahul;
- taxa pentru parcare;
- taxa pentru dispozitivele publicitare.

Volumul total al încasărilor din taxe locale preconizate pentru anul 2026 constituie 15776,9 mii lei. Veniturile bugetului local conform clasificăției economice sunt prezentate în tabelul nr.2 anexat la nota informativă. Ținem să menționăm că, în contextul actual mai dificil, propunem ca cotele impozitelor și taxelor locale pentru anul 2026 să rămînă la nivelul anului 2025.

În ce privește cheltuielile publice pentru anul 2026 sunt estimate în mărime de 231303,1 mii lei, având ca sursă de acoperire a deficitului în mărime de 7000,0 mii lei din contul soldului de mijloace financiare disponibile la data de 01.01.2026. La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pentru anul 2026, s-a ținut cont de actele normative și legislative, strategiile și programele care

reglementează activitatea autorităților publice locale, actele legislative și normative care reglementează aspectele referitor la retribuirea muncii și de alte norme ce reglementează exercițiul bugetar.

Conform prevederilor art.42 al Legii privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, proiectul bugetului a fost elaborat la cheltuieli fără divizarea după surse de acoperire, cheltuielile fiind în dependență directă (cu excepția celor din transferuri cu destinație specială) de suma veniturilor obținute pe parcursul anului. Aprecierea cheltuielilor publice a fost efectuată prin alocarea resurselor disponibile la programele prioritare, avînd în vedere repartizarea rezonabilă a resurselor între cheltuieli curente și cheltuieli capitale, perfecționînd mecanismul de planificare și raportare bugetară.

Dinamica și evoluția cheltuielilor de retribuire se prezintă în anexele 1 și 3 la nota informativă. Menționăm faptul, că instituțiile din domeniul învățămîntului și școlile sportive se finanțează din transferuri cu destinație specială, fiind competențe delegate către autoritățile publice de nivelul I. Astfel transferurile pentru întreținerea instituțiilor de învățămînt pentru anul 2026 sunt în mărime de 88069,4 mii lei, inclusiv 73190,10 mii lei pentru învățămîntul preșcolar și 14879,30 mii lei pentru învățămîntul extrașcolar. La elaborarea proiectelor de buget pentru anul 2026 a instituțiilor de educație timpurie s-a ținut în primul rînd cont de prioritizarea cheltuielilor stabilite prin lege, precum și atingerea unor obiective noi. Astfel pentru anul 2026 se preconizează continuarea executării unor lucrări de reparație curentă în instituții precum și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale și a infrastructurii acestora. Menționăm că sunt în proces de finalizare proiectele care țin de lucrări la Grădinița Nr.9 (cu suportul financiar al sectorului 6 al municipiului București) și Grădinița Nr.4 (este în proces de lucru cu suport financiar din FNDRL).

Suplimentar au fost preconizate mijloace financiare pentru asigurarea cu totul necesar atît pe partea de uz gospodăresc, precum și alocarea surselor pentru atingerea obiectivelor și priorităților stabilite de conducători cum ar fi procurarea mobilierului, echipamentului moale, aparatelor electrice și alte necesități (prioritățile și necesarul au fost coordonate cu fiecare instituție). Pentru a asigura finanțarea totală a acestor instituții (salarizarea, întreținerea și dezvoltarea) acestor instituții au fost preconizate 73190,10 mii lei. Vom continua modernizarea stațiilor de autobuz în oraș, amenajarea unor sectoare de trotuar, instalare coșuri de gunoi, extinderea indicatoarelor cu denumirea străzilor etc.

În ce privește instituțiile extrașcolare, transferurile cu destinație specială nu au acoperit cheltuielile de întreținere, fiind alocate și din surse proprii 364,2 mii lei pentru a asigura buna funcționare a acestora.

Menționăm că, statele de personal și efectivul limită atît în instituțiile de educație timpurie cît și în celelalte instituții din subordinea primăriei au fost stabilite în corespundere cu actele normative în vigoare ce reglementează pe anumite domenii stabilirea acestora (de ex. la o grupă de copii cu activitate 10,5 ore/zi se stabilește 1,5 unități educator și 1,15 unități ajutor educator) precum și după unele priorități și necesități ale instituțiilor publice legate de domeniul de activitate.

Pe domeniul „Cultură” pe lângă cheltuielile prioritare de retribuire a muncii și întreținere, o prioritate este organizarea evenimentelor reprezentative naționale și internaționale, care de altfel sunt atît cartea de vizită a municipiului precum și servesc drept instrumente de bază în promovarea municipiului inclusiv pe plan mondial precum și de promovare a valorilor tradiționale culturale, mai ales odată cu obținerea titlului de Capitală cultural creativă a R.Moldova. Astfel și în anul 2026 se preconizează a fi organizate acțiuni majore cum ar fi: Festivalul ”Mărțișor”, Festivalul Familiei, Festivalul de Muzică Clasică „Crescendo”, Festivalul Internațional de Teatru, precum și alte evenimente și activități culturale care stau pe agenda Primăriei și se desfășoară în fiecare an, unde acoperim integral sau cofinanțăm aceste acțiuni. Ținem să menționăm faptul, că tot la compartimentul „Cultură” au fost preconizate 2 mln lei pentru executarea lucrărilor de reparații și amenajare în incinta Palatului de Cultură ”Nicolae Botgros”, etajul II, (Sala cu orgă) pentru evenimente organizate de Filarmonica municipală. Suntem în căutarea resurselor pentru a construi un nou sediu administrativ cu spații de depozitare exponate pentru Muzeul Ținutului Cahul, dar și a proiectării sediului Filarmonicii Municipale Cahul pe bd.Victoriei. Deja am finalizat elaborarea caietului de sarcini pentru anunțarea licitației pentru pregătirea documentației tehnice a acestui imobil, după identificare sursei de finanțare, etc.

- Pe partea de iluminat public în 2026 se va finaliza proiectul pe întreg orașul prin programul de dezvoltare a orașelor poli de creștere din sursele FNDRL. Proiectul prevede cu excepția sectorului Centru care este realizat deja, modernizarea pe tot teritoriul orașului a rețelei de iluminat public, cca

90 de km, 3000 de corpuri Led, 750 piloni, inclusiv iluminarea unor treceri de pietoni etc. Valoarea totală a acestui proiect fiind de cca 40 mln. lei.

- Pentru anul 2026 se preconizează finalizarea actualizării PUG al municipiului (contractat în 2025, acum în execuție) pentru a include toate rețelele construite și cele necesare, dar și alte obiective care dorim să le dezvoltăm.
- Am elaborat studiul de fezabilitate de amenajare a zonei, dar și proiectul tehnic a curățării/decolmatării Lacului Frumoasa. Pentru 2026, se preconizează proiectarea amenajării Zonei Lacului Frumoasa în întregime. La moment avem depus proiectul spre finanțare a curățării Lacului Frumoasa, aflându-se la etapa de evaluare, unde sperăm la un rezultat pozitiv;
- În 2025 au demarat lucrările de construcție a Pieții Agroalimentare regionale pe str. Dunării, proiect implementat în prima etapă cu contribuția UE, prin programul EU4Moldova: regiuni cheie, lucrările de construcție vor continua în anul 2026 cu suportul bugetului de stat;
- Legat de proiectul Lacul Sărat, din păcate nu avem o decizie legată de concesionarea zăcămintului din partea statului, iar în funcție de aceasta nu este clar pe ce opțiune putem avansa. În cadrul discuțiilor cu mai mulți potențiali investitori, în cadrul unor forumuri investiționale, unde le am prezentat portofoliul investițional al acestui proiect, temele majore sunt clarificarea statutului apelor și gestionarea zăcămintului, proprietatea asupra terenului. Suntem în proces de identificare a unor potențiali investitori etc.
- Ș.a.

Tot la capitolul proiecte ținem să menționăm că avem elaborat proiectul tehnic de reparație capitală a Școlii Sportive nr.1, inclusiv bazinele etc, realizat cu suportul financiar al UE, prin Programul UE4Moldova; regiuni cheie, iar ținând cont de costurile foarte mari a acestui proiect cca 88 mln lei, vom căuta mijloace pentru realizarea lui. Dar sunt depuse și alte proiecte care sunt în proces de evaluare sau în procedura de licitații. Este în atenția noastră și Parcul Veteranilor din cartierul Lapaevca, care necesită resurse financiare considerabile pentru amenajare etc, pentru care, de asemenea căutăm resurse.

În anexa 8 la proiectul de decizie anual sunt prezentate proiectele prioritare de investiții, care se realizează gradual în funcție de posibilitățile financiare ale bugetului local, însă evident pentru realizarea tuturor sunt necesare bugete enorme, iar echipa Primăriei este în proces de identificare a diferitor programe de suport pentru realizarea a cât mai multe obiective. Vom continua lucrul privind o mai bună gestionare și evidență a bunurilor patrimoniului public, după delimitările bunurilor, înregistrări etc. Bunurile pasibile de privatizare, vor fi scoase la licitație pentru valorificare.

Spre finele lui 2026, se preconizează finalizarea lucrărilor de construcție/reabilitare a rețelelor de apeduct și canalizare prevăzute în proiect atât în oraș cât și satul Cotihana, cu asistența Germaniei și UE. Contribuția noastră la acest proiect în bugetul 2026 a fost preconizată la 1,3 mln lei, în asigurarea serviciilor de consultanță și inginerie pe care și-a asumat-o municipalitatea conform acordului de finanțare.

Vom continua lucrul cu rezolvarea problemei câinilor fără stăpîn, în bugetul municipiului Cahul pentru anul 2026 au fost preconizate cca 400,0 mii lei pentru acoperirea costurilor de gestionare a acestui domeniu, cheltuieli de sterilizare, cipare, transport etc. Sperăm în acest an să fie finalizate lucrările de delimitare a terenurilor inclusiv în zona întovărașirilor pomicole, unde de mai mult timp intenționăm să fie amenajat un azil cu capacitate mai mare pentru câinii străzii. Împreună cu societatea civilă, am făcut mai multe demersuri către instituții centrale și serviciile desconcentrate să se implice în a rezolva această problemă, din păcate povara rămîne doar pe APL. Devine dificil și de a găsi instituții specializate veterinare care să vrea să se implice în această chestiune. Asociația pentru protecția animalelor din Cahul împreună cu municipalitatea este în permanentă căutare de fonduri potențiale de a acoperi aceste cheltuieli, deși din păcate nu prea sunt donatori care să aibă eligibil acest domeniu.

Pe domeniul social, au fost alocate la fel ca și în 2025, 1300 mii lei pentru constituirea fondului de susținere a populației ce va fi utilizat în corespundere cu Regulamentul aprobat de către Consiliul municipal Cahul pentru acordarea facilităților la transportul public, subvenționarea abonamentelor pentru unele categorii de cetățeni, mai ales în contextul majorării costului pe călătorie. Problema transportului public este una de sistem și aici în conformitate cu Planul de Mobilitate Urbană Durabilă avem nevoie de o rețea nouă de transport public municipal (ideal să fie ecologic). Avem pregătite conceptul pentru înregistrarea unei întreprinderi municipale/regii de transport, care va gestiona pe viitor acest serviciu care poate fi dotat gradual cu cele necesare. Îl vom pune în aplicare la identificarea

resurselor financiare. Vom demara în 2026 lucrul asupra implementării sistemului de parcuri publice în oraș. Deja examinăm câteva oferte de la instituții specializate în astfel de proiecte.

De asemenea au fost preconizate mijloace financiare în mărime de 1350,0 mii lei pentru acordarea indemnizației unice la nașterea copiilor în corespundere cu Regulamentul aprobat de către Consiliul municipal Cahul precum și pentru acțiuni de tineret au fost preconizate 500,0 mii lei, pentru sport au fost preconizate total 2,1 mln lei atât pentru activități cât și pentru susținerea cu premii a performanțelor sportivilor conform Regulamentului aprobat de Consiliul municipal.

Suplimentar au fost preconizate mijloace financiare în mărime de 400,0 mii lei în fondul de acordare a indemnizațiilor unice pentru veterani (războiul pentru integritatea și independența Republicii Moldova, războiul din Afganistan), dar și compensații la unele servicii publice, prestate lor.

La capitolul lucrări de reparație și întreținere a drumurilor sunt preconizate 10393,8 mii lei, din care 9674,1 mii lei din fondul rutier și 719,7 mii lei din surse locale. Aceste mijloace, vor fi utilizate pe sectoarele prioritare, reieșind din prevederile Anexei 8 la Decizia bugetului și alte documente de dezvoltare a infrastructurii orașului. Pe unele sectoare (ex. accesul la Școala Sportivă Nr.2, drumurile în cimitirul nou, ș.a.), va fi aplicat pietriș sau asfalt reciclat.

Vom contracta de asemenea întreținerea curentă a drumurilor (lucrări de greidare unde este posibil) și lucrări de aplicare/înoire a marcajului rutier. Aici de asemenea este nevoie de buget mare pentru a face un marcaj calitativ de durată. Din păcate bugetul posibil de valorificat pentru reparația drumurilor este foarte mic, ținând cont de costurile foarte mari necesare pentru infrastructura rutieră, astfel soluția cea mai reală pentru aceste probleme costisitoare ar putea fi accesul în perspectivă la fonduri europene de preaderare sau/și alocări cu destinație specială din bugetul de stat, pe drumuri de importanță majoră. Vom identifica și alte locații în unele curți ale blocurilor locative de a amenaja spații de joacă pentru copii, dar și elemente sport pentru maturi. Vom continua plantarea de arbori prin oraș, în spațiile verzi, curți etc. Legat de infrastructura sportivă, vom elabora documentația tehnică pentru amenajarea terenurilor sportive de la Cotihana, fiind necesare pentru documentație cca 400 mii lei.

Pe lângă cele expuse mai sus, ținem să menționăm faptul, că de asemenea au fost preconizate mijloace financiare pentru onorarea obligațiunilor financiare legate de împrumut. De asemenea și în 2026 este planificată suma de 1000,0 mii lei care va fi valorificată în cadrul apelului de proiecte lansat către cetățeni conform Regulamentului de bugetare participativă (Regulament care va fi consultat suplimentar în curând pentru eventuale modificări). După experiența ultimilor ani, observăm tot mai mare implicare cetățenească în probleme ce țin de localitate, tot mai mulți aplicanți și doritori de a participa în cadrul acestei inițiative, de aceea considerăm important să fie continuat. Printre prioritățile anului 2026, este de asemenea reparația acoperișului și fațada Școlii de Haltere din Cahul, continuarea inventarierii tuturor rețelelor de apeduct și canalizare din localitate, un proces complex care l-am început. Tot aici, menționăm realizarea unor proiecte de asigurare a securității energetice în special a operatorului S.A. Apă Canal Cahul (platforme de panouri fotovoltaice la stații, schimbare de pompe, etc). Ținând cont de procurarea imobilului de la MAIB, vom lucra în vederea includerii ca monument protejat de stat și identificarea de resurse pentru restaurarea/finalizarea sa. Conlucrăm la realizarea diferitor acțiuni prin cooperarea cu diferite instituții finanțatoare și societatea civilă pentru organizarea de evenimente, preconizăm continuarea măsurilor în vederea digitalizării unor servicii, asigurarea transparenței, etc, dar și a unor proiecte majore în oraș, cum este construcția Palatului Justiției, Spitalul regional, etc.

Anexe la nota informativă:

Tabelul 1: Structura bugetului local conform clasificăției;

Tabelul 2: Veniturile bugetului local conform clasificăției economice;

Tabelul 3: Cheltuielile bugetului local conform clasificăției funcționale;

Tabelul 4: Sinteza programelor de cheltuieli ale bugetului mun.Cahul;

Tabelul 5: Informație privind efectivul de personal pe autorități-instituții bugetare, unități.

Tabelul 6: Lista bunurilor pasibile privatizării

Specialist principal al Primăriei municipiului Cahul

Natalia CULEVA

în domeniul planificării, gestionării și controlul
resurselor financiare publice